

2. Datsenko V., Khimenko N., Egorova L., Svishchova Ya., Dubyna O., Budvytska O., Lyubymova N., Pasternak V., Pusik L. (2019). Construction of the algorithm for assessing the environmental safety of galvanic sludges. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*, 6, 10(102), 42–48. DOI: <http://dx.doi.org/10.15587/1729-4061.2019.188251>.

3. Larin V., Datsenko V., Egorova L., Hraivoronska I., Herasymchuk T. (2020). Physical and chemical properties of copper-zinc galvanic sludge in the process of thermal treatment. *French-Ukrainian J. of Chem*, 8(1), 66–75. (ISSN: 2312-3222).

4. Larin V.I., Datsenko V.V., Yehorova L.M. (2020). Development and optimization of stages of technological process of purification of the spent pickling solutions from copper and zinc ions. *Voprosy khimii i khimicheskoi tekhnologii [Issues of Chemistry and Chemical Technology]*, 4, 88–95. DOI: <http://dx.doi.org/10.32434/0321-4095-2020-131-4-88-95>.

5. Krol A. (2018). Effect of high temperature on immobilization of heavy metals in concrete with an addition of galvanic sludge. *WIT Transactions on Ecology and the Environment*, 109, 331–339. DOI: <http://doi.org/10.2495/wm080351>

6. Castaneda Bocanegra J.J., Espejo Mora E., Cubillos González G.I. (2017). Encapsulation in ceramic material of the metals Cr, Ni, and Cu contained in galvanic sludge via the solidification/stabilization method. *Journal of Environmental Chemical Engineering*, 5 (4), 3834–3843. DOI: <http://doi.org/10.1016/j.jece.2017.07.044>

ЕКОЛОГІЧНИЙ ЛІЗИНГ В СФЕРІ РАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Шаповалова А.О., здобувач першого рівня вищої освіти,

Барун М.В., доц., к.е.н.,

Харківський національний автомобільно-дорожній університет,

м. Харків, Україна

anshapovalova13@gmail.com

Екологічний лізинг є важливим інноваційним фінансовим інструментом, який відіграє значну роль у раціональному природокористуванні та впровадженні екологічно чистих технологій. Цей механізм дозволяє підприємствам модернізувати своє обладнання, зменшувати негативний вплив на навколишнє середовище та знижувати екологічне навантаження без необхідності значних початкових інвестицій. Завдяки екологічному лізингу підприємства можуть отримати доступ до нових технологій, які дозволяють скоротити викиди забруднюючих речовин та оптимізувати використання природних ресурсів.

Уперше поняття екологічного лізингу з'явилося у нашій державі в процесі реалізації програми і проектів екологічного оздоровлення басейну Дніпра, які проводилися під керівництвом Центру досліджень міжнародного розвитку (Канада). В рамках даної програми за результатами проекту «Розроблення та впровадження демонстраційного об'єкту інвестування в природоохоронні заходи (екологічний лізинг)» Всеукраїнською асоціацією лізингу «Укрлізинг» було видано наукову збірку, а якій лізинг у сфері екології визначався як такий, об'єктами якого є основні засоби, що використовуються для контролю та очищення викидів, питної води тощо [1].

Деякі вчені визначають екологічний лізинг як фінансовий інструмент для запобігання погіршення екологічного стану навколишнього середовища шляхом використання схем лізингу для придбання екологічно безпечних інноваційних енергозберігаючих та ресурсозберігаючих технологій та відповідного обладнання для промислового виробництва, очистки, переробки, утилізації відходів з мінімальною шкодою для природного середовища [2].

На думку вчених, ключовим аспектом екологічного лізингу є екологічна ефективність лізингового об'єкта. Це означає, що обладнання чи технології, які орендуються, повинні демонструвати значний позитивний вплив на навколишнє середовище. До об'єктів екологічного лізингу віднесені основні засоби, що використовуються для контролю та очищення викидів, очищення питної води, запобігання забруднення повітря, ґрунту, утилізації промислового та побутового сміття, очистки нафтопродуктів, різного роду енергозберігаючі та ресурсозберігаючі проекти та екологічно безпечні технології [2].

Основні типи екологічного лізингу включають: фінансовий лізинг, що передбачає можливість подальшого викупу обладнання; оперативний лізинг, який орієнтований на короткострокове користування; а також зворотний лізинг, при якому обладнання повертається орендодавцю з подальшим його орендуванням. Екологічні інновації забезпечують раціональне, більш ощадливе використання задіяних у виробництві природних ресурсів, ефективніші методи їхнього відтворення і зменшення шкідливих викидів у навколишнє середовище [3].

Важливим етапом у впровадженні екологічного лізингу є правильний вибір обладнання, яке відповідає вимогам екологічної ефективності. Підприємства повинні враховувати не лише первинні витрати, але й подальші експлуатаційні витрати, пов'язані з обслуговуванням і утилізацією. Згідно з українським законодавством, цей механізм регулюється низкою нормативних актів, які забезпечують правові основи для ведення лізингових угод у сфері екології. Крім того, державна підтримка в вигляді фінансових інструментів та консультацій може значно спростити процес впровадження екологічного лізингу.

За кордоном використовують декілька термінів для позначення лізингу у сфері природокористування та охорони навколишнього середовища. При цьому мають на увазі екологічний лізинг автомобілів або лізинг нерухомості, зокрема комерційної. Однак єдиного визначення терміна також не існує [1].

У першому випадку говорять про виробництво та просування на європейський ринок паливозберігаючих автомобілів. Так, Нідерландська незалежна організація з охорони навколишнього середовища, яка співпрацює з Європейським екологічним бюро, ініціювала програму Cleaner Car Contracts, що закликає представників лізингової сфери, перш за все лізингодавців, до здійснення екологічного лізингу автомобілів. Згідно з цією програмою мобілізуються найбільші лізингові компанії Європи та власники великих автомобільних парків для просування на ринок паливозберігаючих машин. Це пов'язано з тим, що 30% європейського попиту на нові автомобілі покривається послугами саме лізингового сектору [1].

У другому випадку мова йде про лізинг комерційної нерухомості, здебільшого про офісні блоки (бізнес-центри), або у дослівному перекладі «лізинг зелених будівель». Необхідність спорудження останніх пояснюється значним впливом будівель на природні ресурси. В США на функціонування будівель припадає 71% загального обсягу споживання електроенергії, 39% викидів вуглекислого газу, 30% використання сировини і матеріалів, 30% відходів на звалищах та 12% від обсягу споживання питної води [1].

Переваги екологічного лізингу:

1. Зменшення екологічного впливу. Впровадження нових технологій, які зменшують викиди забруднюючих речовин, є важливою перевагою екологічного лізингу. Наприклад, підприємства можуть використовувати обладнання, яке відповідає міжнародним стандартам екологічної безпеки. Це дозволяє не лише знизити рівень забруднення, але й покращити загальний екологічний стан регіону.

2. Фінансова ефективність. Використання лізингових схем дозволяє підприємствам зменшити початкові витрати на придбання обладнання, що робить технології більш доступними. З фінансової точки зору, це дозволяє підприємствам розподілити витрати на кілька років, що підвищує їхню ліквідність.

3. Стимулювання інновацій. Лізинг може стати важливим каталізатором для впровадження інноваційних технологій. За рахунок гнучкості у фінансуванні, підприємства мають можливість оновлювати своє обладнання, що в свою чергу підвищує їхню конкурентоспроможність на ринку.

Серед основних проблем, що стримують розвиток екологічного лізингу в Україні, можна виділити високі витрати на екологічне обладнання, недостатню законодавчу підтримку та обмежену обізнаність підприємств про можливості лізингу. Часто підприємства не розуміють, які вигоди можуть отримати від переходу на екологічно чисті технології, що призводить до збереження традиційних, менш ефективних підходів. Також варто зазначити, що відсутність стимулів, таких як податкові пільги, істотно обмежує застосування лізингу на практиці.

Для подолання існуючих перешкод необхідно:

1. Розробити систему фінансових стимулів (податкові пільги, субсидії).

2. Удосконалити законодавчу базу для стимулювання використання екологічних технологій.

3. Підвищити обізнаність підприємців через освітні програми та інформаційні кампанії, що підкреслюють переваги екологічного лізингу та його вплив на стійкий розвиток.

Екологічний лізинг має потенціал стати ключовим інструментом у трансформації промисловості України, сприяючи зниженню екологічного навантаження та забезпеченню екологічної безпеки. Однак для його ефективного впровадження важливо створити сприятливі умови, які включають як фінансові, так і правові аспекти. Тільки комплексний підхід до розвитку екологічного лізингу дозволить реалізувати всі його переваги для сталого розвитку країни.

Перелік посилань:

1. Боронос В.М., Шкодкіна Ю.М. Екологічний лізинг: сутність, структура, напрямки розвитку // Вісник Сумського державного університету. Серія економіка. – 2010 - №1, Том 2. – С. 115-199

2. Лісовська Н. В. Екологічний лізинг як перспективний напрям розвитку інноваційної економіки в інформаційну добу / Н. В. Лісовська // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2011. – Вип. 103(1). – С. 179–183.

3. [Пилипенко Г.М., Чернобаєв В.В. Інноваційно-інвестиційна діяльність та її регулювання в економіці України](#) [Текст]: моногр. / Г.М. Пилипенко, В.В. Чернобаєв. – Д.: Національний гірничий університет, 2010. – 151 с.

АНАЛІЗ ПРАКТИК УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ЕКОЛОГІЧНОЇ ТА ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ВІДКЛЮЧЕННЯ ЕНЕРГІЇ В УКРАЇНІ

*Шевченко Я.Ю., студентка кафедри маркетингу
Інституту бізнесу, економіки та менеджменту,
Сумський державний університет,
м. Суми, Україна*

Після початку цілеспрямованих атак на українські енергетичні об'єкти, на фоні повномасштабного вторгнення, з наслідками довелося зіткнутися як побутовим споживачам та державним установам, так і власникам бізнесів. Середній чек за послуги та фізичні товари зростає [1], здебільшого – через